

The Adaptation Study of the Loneliness Scale for Children to Turkish

Çocuklar İçin Yalnızlık Ölçeğinin Türkçeye Uyarlama Çalışması

Turkish Journal of Family
Medicine & Primary Care
2015;9 (2):40-45.
doi: 10.5455/tjfmpe.180061

Veli Duyan¹
Esra Çalık Var²
Esra Kılıç²

¹Ankara Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Sosyal
Hizmet Bölümü

²Yıldırım Beyazıt Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara,
Türkiye

Corresponding author:
Veli Duyan
Ankara Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet
Bölümü
E-mail: duyanveli@yahoo.com
Received : February 13, 2015
Accepted : March 12, 2015

ABSTRACT

Loneliness Scale for children was developed to measure children's perception of loneliness by Asher, Hymel and Renshaw in 1984. The purpose of the present study was conducted to determine the validity and reliability of the Loneliness Scale for children in Turkish society. The reliability study of the Loneliness Scale for Children on 287 primary school students revealed and internal consistency of the scale (cronbach alfa) .81, the test-retest reliability coefficient of 0.85 were found. According to the confirmatory factor analysis which is applied for reliability, it was determined that Provision Loneliness Scale for Children can be accepted as a valid and reliable tool which can be used in Turkish society.

Keywords: Loneliness, childhood, scale adaptation

ÖZET

Çocuklar için Yalnızlık Ölçeği, çocukların yalnızlıklarını ölçmek amacıyla Asher, Hymel ve Renshaw tarafından 1984 yılında geliştirilmiştir. Bu çalışma, Çocuklar için Yalnızlık Ölçeği'nin Türkiye için geçerliğini ve güvenilirliğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Çocuklar için yalnızlık Ölçeği, 287 ilköğretim 3. ve 4. sınıf öğrencisi üzerinde uygulanmış, güvenilirlik puanı (Cronbach Alpha) 0.82 ve test-tekrar test güvenilirliği ise 0.85 olarak bulunmuştur. Geçerlik için yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucu, Çocuklar için Yalnızlık Ölçeği'nin Türk toplumu için geçerli ve güvenilir olduğunu göstermiştir.

Anahtar sözcükler: Yalnızlık, çocukluk, ölçek uyarlama

GİRİŞ

Kaygı, öfke, üzüntü ve diğerlerinden farklı hissetme gibi, yaşam doyumunu ve iyilik halini olumsuz etkileyen duygularla birlikte ifade edilen yalnızlık, günümüz insanının önemli sorunlarından biri haline gelmiştir.¹ Bilim insanları, bireyin yaşamını ve sosyal uyumunu yakından etkileyen yalnızlığı, farklı bakış açıları çerçevesinde tanımlamaya çalışmaktadırlar.² Varoluşçu bakış açısı, yalnızlığı özerkliğin bir yansıması olarak ele alırken³, psikanalitik yaklaşım, yalnızlığın kökenlerini çocukluk döneminde aramış ve ilişki kurma ihtiyacının engellenmesinden kaynaklandığını vurgulamıştır.⁴ Gelişimsel yaklaşım ise, bireyin özellikle çocukluk döneminde başkalarıyla ilişki içinde olma ihtiyacı üzerinde durmuştur.⁵ Alan yazındaki tanımların büyük bir çoğunluğu, yalnızlığın insana verdiği acı, bireyin sosyal ilişkilerinde eksiklik duyması ve bunun sonucunda ortaya çıkan duygusal rahatsızlık ve mutsuzluk üzerine odaklanmıştır.^{6,7} Peplau ve Perlman ise, yalnızlığı üç kategoriye ayırmış, birincisini; bireyin sosyal ilişkilerindeki eksikliklerden kaynaklanan yalnızlık, ikincisini; öznel bir deneyim olarak bireyin yakınlarında pek çok kişi olsa bile hissettiği yalnızlık, üçüncüsünü; bireyin üzüntü ve mutsuzluk veren bir yaşantı sonucu hissettiği yalnızlık olarak tanımlamıştır.⁸

Genellikle, yetişkinlik, yaşlılık dönemlerinde çalışılan yalnızlık kavramı, araştırmaların çoğunda ruh sağlığı ile ilişkilendirilmiş, madde kullanımı, intihar, alkolizm, kaygı bozukluğu ve depresyon gibi değişkenlerle birlikte ele alınmıştır.^{9,2} Ancak, çocukluk döneminde oldukça az çalışılmıştır. Sınırlı sayıda araştırma, yaşamın ileriki zamanlarında olumsuz bir etkiye neden olabilecek olan çocukluk çağı yalnızlığının ve arkadaş yoksunluğunun günümüzde dikkate değer biçimde arttığını göstermektedir.¹⁰ Annebabalarıyla, diğer yetişkinlerle, kardeşleri ve arkadaşlarıyla olumlu ilişkiler kurması beklenen çocukların bazıları, birçok arkadaşı olmasına rağmen kendilerini yalnız hissettiklerini ya da akran grupları tarafından kabul edilmediklerini belirtmektedirler.⁷ Arkadaş ilişkilerinin zayıf olması sonucu, akranlarıyla etkileşim temelli bir ilişki kuramayan çocuklar, hem çocukluklarında, hem de ilerleyen yaşlarında gerekli olacak bir takım sosyal becerilerden yoksun kalma riskiyle karşılaşmaktadırlar.¹¹

Çocukların, yalnızlık durumlarına etki eden faktörlere baktığımızda; aile/ev ya da okul ortamından kaynaklanan bazı problemlerin olduğu görülmektedir. Yaşanılan evden taşınma, yakın bir arkadaştan uzaklaşma, sahip olunan bir nesnenin kaybolması, ailenin parçalanması, önemli birinin ya da evde bakılan bir hayvanın ölmesi çocukların yalnızlık durumunu etkileyen

ev ortamından kaynaklı faktörler iken; okul değişimi, yakın arkadaşlar tarafından reddedilme, nasıl arkadaş edinilebileceğine ilişkin yetersiz bilgiler, sosyal becerilerde eksiklik ya da çekingenlik, kaygı ve düşük benlik saygısı gibi kişisel özellikler okul ortamı içerisinde yaşanan ve yalnızlık duygusunu tetikleyen faktörlerdir.¹²

Çekingenlik, akran zorbalığına uğrama ve arkadaşları tarafından kötü muameleye maruz kalma çocuklarda yalnızlığa neden olan diğer faktörler arasında sayılabilir.^{11,13} Diğer taraftan anne-babası boşanmış çocukların, anne-babalarıyla sağlıklı etkileşim kuramadıklarında, kendilerini reddedilmiş hissedebilecekleri ve bunun sonucunda yalnızlık duygularıyla baş başa kalabilecekleri görülmektedir.¹⁴

Alan yazında, çocukluk dönemindeki genel yalnızlığı ölçebilmek için Asher, Hymel ve Renshaw¹⁰ tarafından geliştirilmiş olan ve bu araştırmada, Türkçeye uyarlama çalışmaları gerçekleştirilen ölçek, çocukluk dönemi yalnızlığını ölçmek için geliştirilen ilk ölçeklerden biridir. Ölçek, daha sonra Asher ve Wheeler¹⁵ tarafından okul temelli yalnızlığı ölçebilmek için değiştirilmiştir. Ardından da, Parkhurst ve Asher¹⁶ ölçeği ortaokul öğrencileri ve ergenlere uyarlamışlardır. Son olarak, Cassidy ve Asher¹⁷ ölçeği 5-7 yaş grubundaki çocuklar için revize etmişlerdir. Adı geçen ölçeklerden sadece Asher ve Wheeler (1985)'in ölçeği Kaya tarafından Türkçeye uyarlanmıştır.¹⁸

Bu bilgiler ışığında, çocukluk dönemi yalnızlığının nedenlerini, sonuçlarını, yaşamın diğer dönemlerine olan etkisini araştırmak, çocuğu yalnızlıktan koruyacak ve gelişimini destekleyecek önleyici ve gelişimsel programlar geliştirmek oldukça önemli görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, çocukluk çağı yalnızlığını belirlemeye yardımcı olabilecek Asher, Hymel ve Renshaw¹⁰ tarafından geliştirilmiş -Loneliness Scale for Children- Çocuklar için Yalnızlık Ölçeği'nin, Türkçeye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılmasıdır.

YÖNTEM

Çocuklar için Yalnızlık Ölçeği, Asher, Hymel, Renshaw¹⁰ tarafından çocukların algıladıkları yalnızlıklarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş, 24 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir değerlendirme aracıdır. Orijinal ölçeğin geliştirilmesi sırasında, 16 madde ile yapılan faktör analizi sonucunda, bir faktörlü yapı ortaya çıkmıştır. Ölçeğin, geçerlilik güvenilirlik çalışmaları bir dizi çalışmayla belirlenmiştir. 3., 4., 5., ve 6. sınıflara devam eden, 506 çocuk (243 kadın, 263 erkek) üzerinde çalışılmıştır. Ölçekte, çocukların yalnızlıklarını ölçen 16 madde, hobilerini soran 8 dolgu maddesi bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar, 16 ile 80 arasında

değişmektedir. Ölçeğin, 16 maddesi ile yapılan güvenilirlik çalışması sonucunda, cronbach alfa değeri .90 olarak bulunmuştur. İç tutarlılığı test etmek için kullanılan iki yarı testi sonucu .83'tür.

Çocuklar için Yalnızlık Ölçeği maddelerinden 10 tanesi olumsuz (3,6,9,12,14,17,18,20,21 ve 24. maddeler) 6 tanesi olumlu anlam taşımaktadır. Ayrıca, 8 madde (2,5,7,11,13,15,19 ve 23) dolgu maddesi olarak kullanılmıştır. Maddeler puanlanırken "Benim için her zaman doğru" yanıtı "1" ile ve "Benim için hiçbir zaman doğru değil" yanıtı ise "5" ile puanlanmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan, iki alt boyuttan edinilen puanların toplanması toplam puanı vermektedir. Ölçekten alınan puanların artması, yalnızlığın da attığını göstermektedir.

1. Çalışma grubu

Ölçeğin Türkçe formu, Ankara ili ilköğretim okullarının 3. ve 4. sınıflarda eğitim gören 287 öğrenciye uygulanarak güvenilirliği ve geçerliği belirlenmeye çalışılmıştır. Bu öğrencilerin 142'si (%49.5) erkek, 145'i (%50.5) kızdır. Yaşları 8 ile 10 arasında değişmektedir. Öğrencilerin 137'si (%47.7) üçüncü sınıfta, 150'si (%52.3) dördüncü sınıftadır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

1. Güvenirlilik

Öncelikle ölçek, madde analizine alınmış ve madde özellikleri belirlenmiştir. Maddelerin toplam puanlar ile korelasyonları hesaplanmış ve Tablo 1'de verilmiştir. Madde-toplam puan korelasyonları 0.284 ile 0.521 arasında değişmektedir. Korelasyon katsayılarının hepsinin de 0.20'den yüksek olması ayırıcı olduğunu göstermektedir.

Güvenirliliği için, iki ayrı yöntemle başvurulmuştur. Bunlardan biri test-tekrar test yöntemidir. Bu amaçla, Ankara'da farklı okullarda eğitim gören 60 öğrenciye iki hafta aryla, iki kez uygulanmıştır. Öğrencilerin, ölçekten aldıkları puanlar arasındaki korelasyon .84 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin farklı zamanlarda uygulanmasıyla elde edilen puanları arasında yüksek bir tutarlılık olduğunu göstermektedir. İkinci yöntem olarak, ölçeği oluşturan maddelerin iç tutarlılığını veren cronbach alpha katsayısı hesaplanmıştır. SPSS 20 ile maddelerin toplam iç tutarlılık katsayısı 0.82 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test yöntemi ve iç tutarlılık katsayısının her ikisi de yüksek bulunmuş ve bu nedenle Çocuklar için Yalnızlık Ölçeği'nin güvenilir olduğu kabul edilmiştir. Her iki yöntemle hesaplanan katsayıların ölçeğin orijinalinde hesaplananlar ile benzerlik göstermektedir.

Maddeler	Madde toplam korelasyonu
1	.331
3	.419
4	.284
6	.521
8	.448
9	.464
10	.378
12	.459
14	.483
16	.439
17	.444
18	.470
20	.440
21	.483

2. Geçerlilik

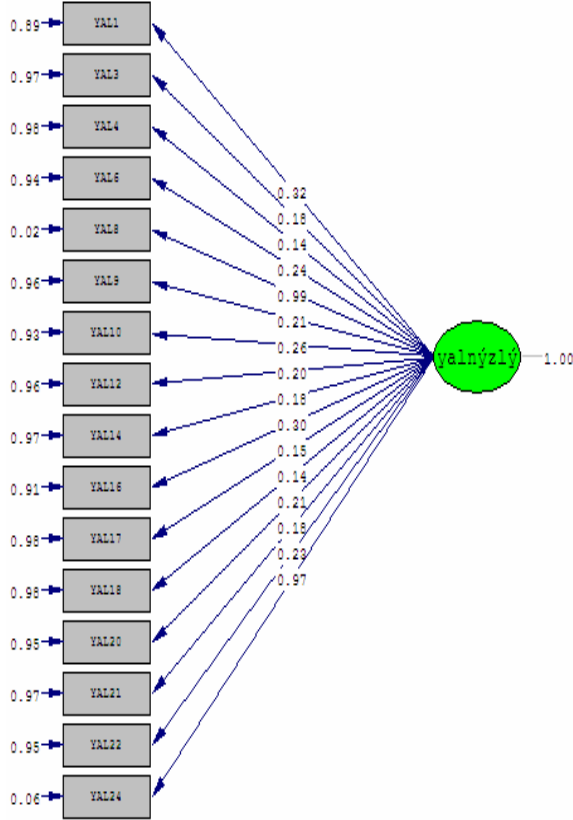
Dil Geçerliği: Ölçeğin, dil geçerliğini belirlemek amacıyla aşağıdaki işlemler yapılmıştır. Orijinali İngilizce olan Çocuklar için Yalnızlık Ölçeğinin, 5 kişiye Türkçe çevirisi yaptırılmıştır. Daha sonra bu çeviriler bir araya getirilerek hepsinin ortak yönleri aranmış ve farklılık gösteren ifadeler, çeviri yapan kişiler ile görüşülerek ortak bir cümle haline getirilmiştir. Uzman görüşü ile elde edilen form 10 çocuğa uygulanmıştır.

Yapı geçerliği: Ölçeğin, yapı geçerliğini belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Bu nedenle, Çocuklar için Yalnızlık Ölçeği'nin geçerlik çalışması için LISREL programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi, gözlenebilir faktörlerden oluşan (gizil değişkenler) faktöriyel bir modelin gerçek verilerle ne derece uyum gösterdiğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.¹⁹ Bu analizde, 16 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Tablo 2'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin tek boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır.

İyilik uyum indeksi	Değer
χ^2/sd (319,32/104)	3,07
GFI	.90
AGFI	.90
CFI	.90
NFI	.90
NNFI	.91
RMR	.046
RMSEA	.049

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (χ^2/sd) oranı 3,07'dir ve bu değer, önerilen faktör modelinin

verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir.²⁰ GFI değerinin 0.90, AGFI değerinin 0.90 ve CFI değerinin 0.90, NFI değerinin 0.90, NNFI değerinin 0.91; RMR değerinin 0.046 ve RMSEA değerinin de 0.049 bulunmuş olması, doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin tek faktörlü yapısının geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir. Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Yalnızlık Ölçeği'nin faktör madde ilişkisi

Şekil 1'de de görüldüğü gibi, gözlenen veri tek boyutlu modele iyi uyum göstermektedir. Path katsayıları ise 0.14 ile 0.99 arasında değişmektedir. Bu değerlerin tamamı kabul edilebilir değerlerdir.¹⁹

SONUÇ

Yalnızlığın, depresyon, akran zorbalığı, düşük benlik algısı, akademik başarısızlık, dışlanma, zararlı alışkanlık edinimi gibi sonuçlara neden olması, bu duyguyu yaşayan çocukların yaşam kalitelerini ve toplumsal uyumlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle, çocukluk çağıının önemli bir kısmının geçtiği okuldaki sosyal hizmet uzmanlarının, psikolojik

danışmanların, öğretmenlerin ve yöneticilerin, öğrencilerin yaşadığı yalnızlık duygusunu belirleyebilmeleri, çocukların arkadaşlarıyla, aileleriyle daha derin ve sağlam ilişkiler kurabilmelerini sağlayacak programlar geliştirmeleri ve uygulamaları açısından oldukça önemlidir.

KAYNAKLAR

- 1.Çeçen R. Öğrencilerinin cinsiyetlerine ve ana baba tutum algılarına göre yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi 2008; 6 (3): 415-31.
- 2.Berguno G, Leroux P, McAinsh K, Shaikh S. Children's experience of loneliness at school and its relation to bullying and the quality of teacher interventions. The Qualitative Report 2004; 9 (3): 483-99.
- 3.Sullivan HS. The interpersonal theory of psychiatry. New York: Norton. 1953.
- 4.Klein, M. Envy and gratitude and other Works. London: Virago. 1990.
- 5.Terrell F, Terrell I, Von Drashek SR. Loneliness and fear of intimacy among adolescents who were taught not to trust strangers during childhood. Adolescence 2000; 35: 611-7.
- 6.Eskin M. Ergenlikte yalnızlık, baş etme yöntemleri ve yalnızlığın intihar davranışı ile ilişkisi. Klinik Psikiyatri 2001; 4: 5-11.
- 7.Asher RS, Paquette AJ. Loneliness and peer relation childhood. Current Directions in Psychological Science 2003; 12 (3): 75-78.
- 8.Peplau LA, Perlman D. Loneliness, A Sourcebook of Current Theory, Research and Therapy, NY Wiley Interscience, 1982
- 9.Kochenderfer BJ, Ladd GW. Victimized children's responses to peers' aggression: behaviors associated with reduced versus continued victimization. Development and Psychopathology 1997; 9: 59-73.
- 10.Asher RS, Hymel S, Renshaw DP. Loneliness in children. Society for Research in Child Development 1984; 55: 1456- 1464
- 11.Dupper DR. School Social Work: Skills, Intervention for Effectives Practice. John Wiley & Sons Publisher, United States. 2002
- 12.Erözkan A. Ergenlerde yalnızlığın yordayıcıları. Elementary Education Online 2009; 8 (3): 809- 19.
- 13.Duyan V, Duyan ÇG, Çifci GE, Sevin Ç, Erbay E, İkizoğlu M. Lisede okuyan öğrencilerin yalnızlık durumlarına etki eden değişkenlerin incelenmesi. Eğitim ve Bilim 2008; 33 (150): 28- 41.
- 14.Çivitci N, Çivitci A, Fiyakalı CN. Anne-babası boşanmış ve boşanmamış olan ergenlerde yalnızlık ve yaşam doyumu. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri 2009; 9 (2): 493- 525.

15. Asher SR, Wheeler VA. Children's loneliness: a comparison of rejected and neglected peer status. *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 1985; 53:500-5.
16. Parkhurst JT, Asher SR. Peer rejection in middle school: Subgroup differences in behavior, loneliness, and interpersonal concerns. *Developmental Psychology* 1992; 28: 231-41.
17. Cassidy J, Asher SR. Loneliness and peer relationship in young children. *Child Development* 1992; 63:350-65.
18. Kaya A. Çocuklar için yalnızlık ölçeğinin türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eurasian Journal of Educational Research* 2005; 5 (19): 220-37.
19. Kline RB. *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*, 2nd Edition. N. Y: Guilford Press, 2005
20. Sümer, N. Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 2000; 3 (6): 49-74.

Ek 1. Çocuklar İçin Yalnızlık Ölçeği Formu

	Benim için her zaman doğru	Benim için çoğunlukla doğru	Benim için bazen doğru	Benim için doğru değil	Benim için hiç doğru değil
1- Okulda yeni arkadaşlar edinmem kolaydır.					
2- Kitap okumayı severim					
3- Konuşabileceğim kimse yok.					
4- Diğer çocuklarla birlikte çalışma konusunda iyiyimdir.					
5- Televizyonu çok fazla izlerim.					
6- Arkadaş edinmek benim için zordur.					
7- Okulu seviyorum.					
8- Çok arkadaşım var.					
9- Kendimi yalnız hissediyorum.					
10- İhtiyacım olduğunda bir arkadaş bulabilirim					
11- Çok fazla spor yaparım.					
12- Beni seven başka bir çocuk bulmam zordur.					
13- Fen bilgisini severim.					
14- Birlikte oynayabileceğim kimse yok.					
15- Müzik dinlemeyi severim.					
16- Diğer çocuklarla iyi geçinirim.					
17- Diğer çocukların beni içlerine almadıklarını düşünüyorum.					
18- Yardıma ihtiyaç duyduğumda yanına gidebileceğim kimse yok.					
19- Resim yapmayı ve boyamayı severim.					
20- Diğer çocuklarla iyi geçinemem.					
21- Yalnızım.					
22- Sınıftaki arkadaşlarım beni çok sever.					
23- Masa başında oynanan oyunları severim.					
24- Hiç arkadaşım yok.					